

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVI підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

22 лютого 2024

Київ 2024

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2024. 406 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 11 від 22.04.2024)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;

Члени редколегії Балабаниць А.В., доктор економічних наук, професор;
Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Булатова О.В., доктор економічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор;
Толпежніков Р.О., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 22 лютого 2024 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

Разом з тим, слід відзначити, що міграційні процеси складно піддаються регулюванню, зокрема через те, що наявні показники припливу-відпливу мігрантів не завжди відповідають реальному стану ситуації [3].

Література

1. Курилич М. Трансформація та політизація міграційних процесів під впливом глобалізації. *Наукові записки*. 2018. Випуск 49. С. 364-380. URL:https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kurylych_transformatsia.pdf(дата звернення: 23.12.2023)
2. Томашук І.В., Болтовська Л.Л. Міграційні процеси у контексті глобалізації світової економіки. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск № 40. URL:<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1484>(дата звернення: 23.12.2023)
3. World Migration Report 2022. *International Organization for Migration, IOM*. URL:<https://worldmigrationreport.iom.int/>(дата звернення: 23.12.2023)

ЛанськаСвітлана,
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки праці,
в.о. завідувача кафедри економіки праці
Маріупольський державний університет

БЕЗПЕРЕРВНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЧИННИК ІНТЕГРАЦІЇ ІМІГРАНТІВ ДО ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇН

Навички іммігрантів і те, як вони інтегруються на ринку праці, мають фундаментальне значення для того, щоб стати частиною економічної структури країни призначення. Компетентності та кваліфікація є показниками здатності іммігрантів бути залученими до суспільства, що приймає. Зайнятість часто вважається єдиним найважливішим показником інтеграції, хоча якість праці також є визначальним чинником, що впливає на те, яким чином іммігранти залучаються до суспільства.

Освіта дорослих (Adult education) допомагає іммігрантам розкрити свій потенціал і скоротити розрив у формальній освіті з місцевим населенням, надає їм можливість підвищувати й оновлювати свої навички й таким чином адаптуватися до змін на ринку праці, покращуючи кар'єрні перспективи.

Освіта дорослих як індикатор, доступний лише для європейських країн, вимірює частку дорослих, які протягом останніх чотирьох тижнів брали участь у будь-яких курсах,

семінарах чи конференціях або отримували приватні уроки чи інструкції поза межами регулярної системи освіти [1, с.72].

В цілому, освіта дорослих спеціально призначеною для людей, які вважаються дорослими в суспільстві, до якого вони належать, з метою підвищення їх технічної або професійної кваліфікації, подальшого розвитку здібностей, збагачення знань для завершення рівня формальної освіти або набуття знань, навичок і компетенцій у новій галузі, а також для поновлення чи оновлення їх знань у певній галузі. Вона також включає те, що можна назвати «безпервною освітою», «періодичною освітою» або «освітою другого шансу» [2].

За даними ОЕСР та Європейської Комісії, у більшості країн іммігранти рідше беруть участь в освіті та навчанні дорослих, ніж корінне населення, хоча, як правило, цей розрив є не надто великим. Найбільшим відставання від місцевого населення в більшості країн Скандинавії, Південної Європи (за винятком Португалії) та Франції. Іммігранти частіше, ніж місцеве населення, беруть участь в освіті дорослих лише в Португалії та країнах Центральної і Східної Європи (рис. 1) [1, с.72].

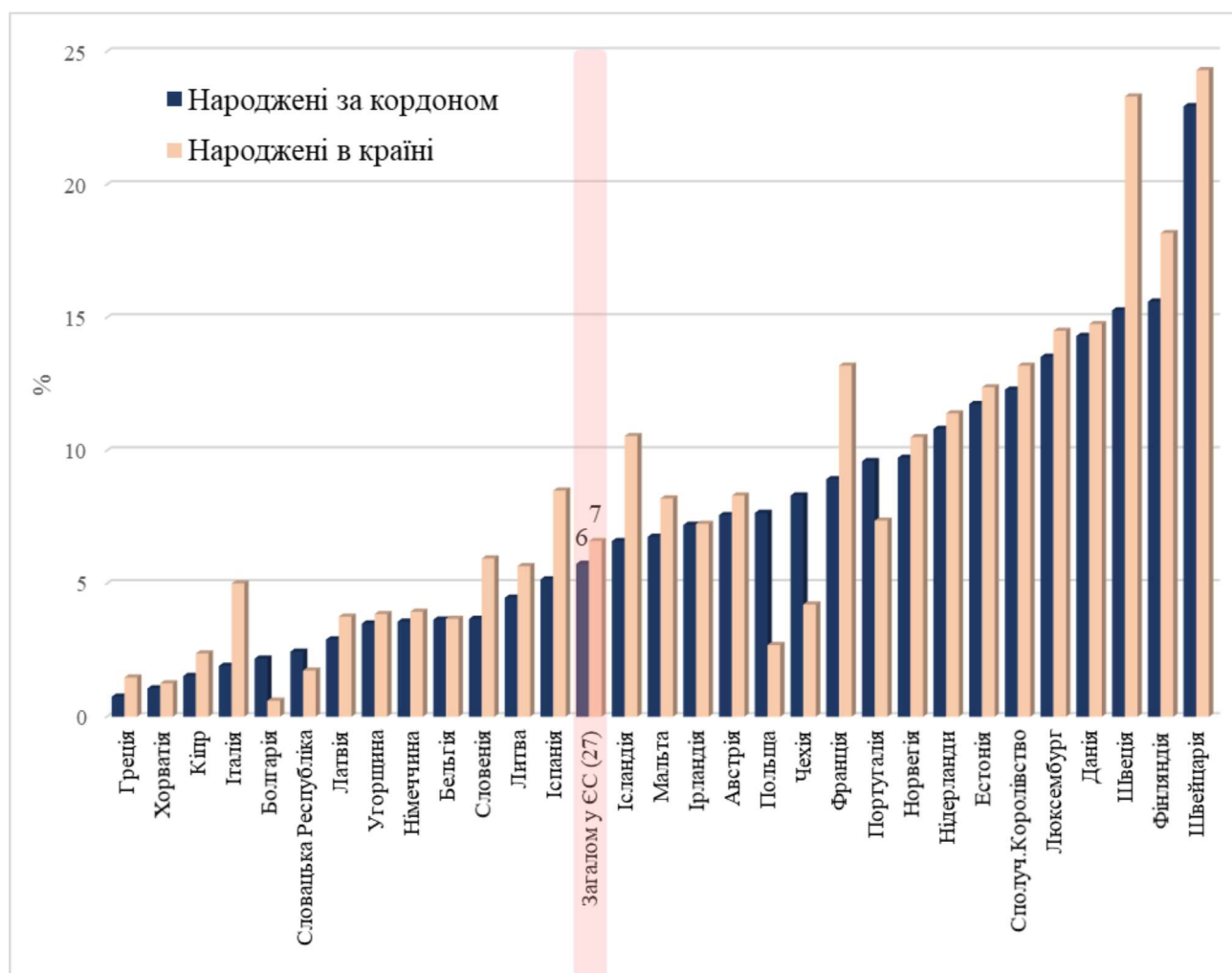

Рис. 1. Участь в освіті дорослих населення віком 15-64 роки поза межами регулярної системи освіти в країнах ОЕСР у 2020 р., % [1, с.73]

Приблизно в трьох країнах з п'яти народжені за кордоном покращили свою участь в освіті дорослих протягом останнього десятиліття – відповідно до загального збільшення кількості заходів з підвищення кваліфікації та перекваліфікації – хоча й меншою мірою, ніж серед місцевого населення. Дійсно, розриви в участі розширилися приблизно в половині всіх країн, хоча нещодавно вони скоротилися після пандемії COVID-19. Вони суттєво зросли в Португалії, Польщі та Чеській Республіці, де іммігранти вже мали більше можливостей брати участь в освіті дорослих. [1, с.72].

Більш низький рівень участі іммігрантів в освіті дорослих може бути пов'язаний із поганою поінформованістю та відсутністю порад щодо можливостей навчання, що є більш поширеним серед груп, які найбільше цього потребують. Жінки рідше беруть участь в освіті та навчанні дорослих майже в усіх європейських країнах, хоча гендерні розриви є більшими серед місцевих мешканців, ніж серед іммігрантів. Таким чином, хоча рівень участі жінок у цих двох групах є однаковим у всіх країнах ЄС, серед іммігрантів він дещо нижчий, ніж серед місцевого населення [1, с.72]

Люди з низьким рівнем освіти менш схильні відвідувати навчальні заклади для дорослих, ніж люди з високим рівнем освіти. Зазвичай немає великої різниці між іммігрантами з низьким і середнім рівнем освіти та місцевим населенням, тоді як високоосвічені іммігранти рідше беруть участь в освіті для дорослих, ніж їхні корінні жителі в більшості країн. Іммігранти з низьким рівнем освіти відвідують навчальні заклади частіше, ніж їхні місцеві однолітки, приблизно в половині країн, особливо в Данії та Австрії. Відвідуваність вища серед деяких вразливих груп мігрантів, наприклад, новоприбулі частіше, ніж місцеві жителі, відвідують навчання у двох країнах з трьох. Вони також більш ніж удвічі частіше, ніж осілі мігранти, відвідують навчання в Бельгії та Іспанії, а також у деяких країнах, де останнім часом спостерігається значний приплив гуманітарних мігрантів (наприклад, у Німеччині та Австрії). Однак нещодавні мігранти менш схильні брати участь у навчанні дорослих, ніж осілі мігранти в Греції, на Кіпрі, Мальті та у Швеції. Рівень охоплення освітою серед громадян країн, що не входять до ЄС, і тих, що народилися в ЄС, загалом однаковий, хоча в Швейцарії, країнах Північної Європи та Центральної Європи цей показник значно нижчий, ніж у країнах, що не входять до ЄС [1, с.72].

Таким чином, у більшості країн іммігранти менш схильні брати участь в освіті дорослих, ніж корінне населення, хоча в половині з них ця різниця не є значущою; розрив в участі в освіті дорослих між народженими за кордоном і корінним населенням протягом останнього десятиліття збільшувався приблизно в половині країн, однак після COVID-19 цей розрив скоротився; між іммігрантами з низьким і середнім рівнем освіти та корінним

населенням загалом немає різниці в доступі до освіти дорослих, а новоприбулі іммігранти фактично частіше, ніж корінне населення, відвідують навчальні заклади в двох із трьох країн.

Навчання дорослих стає важливим інструментом для суспільств, які прагнуть адаптуватися до нових економічних і соціальних викликів та скористатися новими можливостями. Технологічні зміни означають, що все більше робочих місць може бути автоматизовано, тоді як демографічні зміни демонструють, що на ринок праці виходитиме все менше молоді. Ці важливі тенденції вже мають глибокий вплив на ринки праці, й потреби в навичках будуть продовжувати швидко змінюватись протягом наступних десятиліть. При цьому розвиток системи освіти дорослих (безперервного навчання) може бути ефективним важелем регулювання процесу залучення іммігрантів до суспільства та ринків праці приймаючих країн, що обумовлює доцільність подальших досліджень у даному напрямі.

Література

1. OECD/European Commission (2023), *Indicators of Immigrant Integration 2023: SettlingIn*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1d5020a6-en> (дата звернення: 21.12.2023)

2. Adult education, Definition. Glossary. UNESCO Institute of Statistics. URL :<https://uis.unesco.org/en/glossary-term/adult-education> (дата звернення: 21.12.2023)

Подунай Валерія,
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки праці
Маріупольський державний університет

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ВТРАТИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Одним із важливих елементів глобальної економічної системи, на яку перетворився світ, є міжнародний ринок праці з його шкалою критеріїв щодо якості трудових ресурсів, розвитком нових форм зайнятості, гнучкістю та надзвичайною мобільністю робочої сили. Україна сильно інтегрована в глобальні міграційні процеси, а інтелектуальна трудова міграція є характерною складовою міграційних процесів.

Дослідженням проблем, пов'язаних з рухом людських ресурсів, з трудовою та інтелектуальною міграцією в Україні, присвячені роботи таких вітчизняних вчених як Калініна С., Колот А., Малиновська О., Петрова Т. та інші.